

EFFICIENCY OF USING DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE DIGITAL ECONOMY

Musurmonova Muxlisa Samandarovna

“Raqamli iqtisodiyot” kafedrası assistenti-stajyori

Danayeva Zulhumor Abdusodiq qizi,

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti talabasi

xumoradanayeva@gmail.com

Abstract: This article talks about important issues such as digitization, the importance of information and communication technologies in the digital economy, signs, features and conveniences of the digital economy, the formation of the digital economy.

Key words: digital economy, digital technology, innovation, development, digitization

**RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN
FOYDALANISHNING SAMARADORLIGI**

Annotatsiya. Ushbu maqolada raqamlashtirish, axborot kommunikatsion texnologiyalarining raqamli iqtisodiyotdagi ahamiyati, raqamli iqtisodiyotning belgilari, xususiyatlari hamda qulayliklari, raqamli iqtisodiyotning shakllanishi kabi muhim masalalar haqida soʻz boradi. Xususan,

Kalit soʻzlar: raqamli iqtisodiyot, raqamli texnologiya, innovatsiya, rivojlanish, raqamlashtirish

**ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ЦИФРОВОЙ
ЭКОНОМИКЕ**

Аннотация: В данной статье говорится о таких важных вопросах, как цифровизация, значение информационно-коммуникационных технологий в цифровой экономике, признаки, особенности и удобства цифровой экономики, формирование цифровой экономики.

Ключевые слова: цифровая экономика, технологии, инновации, развитие, цифровизация.

KIRISH Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlis Senati va Qonunchilik palatasiga qilgan Murojaatnomasida 2020- yil “Ilm- ma’rifat va raqamli iqtisodiyot yili” deb e’lon qilindi. Bu vaqtdan oldin ham raqamli iqtisodiyot taraqqiy etgan bo’lsada, bu voqea mamlakatimizda raqamli iqtisodiyotni shiddat bilan rivojlanishiga turtki bo’ldi va bundan tashqari uni rivojlanishidagi to’siqlarni ham yo’qotuvchi dastaklarni yaratuvchi vazifani bajardi. Raqamli iqtisodiyot - bu xo’jalik faoliyatini yuritish bo’lib, bunda ishlab chiqarish va xizmat ko’rsatishdagi asosiy omil raqamlar ko’rinshidagi ma’lumotlar bo’lib, katta hajmdagi axborotlarni qayta ishlash va shu qayta ishlash natijasini analiz qilish yordamida har xil turdagi ishlab chiqarish, xizmat ko’rsatish, texnologiyalar, qurilmalar, saqlash, mahsulotlarni yetkazib berishda oldingi tizimdan samaraliroq yechimlar tadbiriq qilishdir. Boshqacha qilib aytgancha, raqamli iqtisodiyot bu onlayn xizmatlar ko’rsatish, elektron tulovlar amalga oshirish, internet savdo, kraudfanding va boshqa turdagi sohalarni raqamli kompyuter texnologiyalarini rivojlanishi bilan bog’langan faoliyatdir. Asosan raqamli iqtisodiyotni rivojlanishining asosiy elementi sifatida elektron tijorat, internet banking, elektron tulovlar, internet reklama va shu bilan birga, internet o’yinlari ko’riladi. Albatta, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi, zamonaviy texnologiyalarning hayotimizga tadbiriq etilishi har bir inson hayotida ko’plab ijobiy imkoniyatlar berishi mumkin. Raqamli texnologiyalar rivojlanishi ortidan inson, unga kerakli xizmatdan tezroq foydalanishi, internet orqali o’ziga kerakli mahsulotlarni arzon sotib olish bilan ko’plab pul mablag’larini tejashi mumkin.

Raqamli texnologiyalar — bu ma'lumotlarni raqamli formatda saqlash, uzatish va qayta ishlash imkonini beruvchi texnologiyalar to'plamidir. Raqamli texnologiyalar hayotimizga shunchalik singib ketdiki, bugungi kunda nafaqat kundalik faoliyatimiz, balki ijtimoiy-iqtisodiy sohalar rivojini ham ularsiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Ular turli sohalarni o'zgartirib, yengillashtirdi, yangi bozor imkoniyatlarini ochdi. Yangi raqamli infratuzilmalarning paydo bo'lishi, kompyuter texnologiyalari va raqamli kommunikatsiyalarning rivojlanishi axborot texnologiyalari sohasida yangi imkoniyatlar yaratdi, ularni jamiyatning iqtisodiy va ijtimoiy-siyosiy hayotiga tadbqiq etadi, xalqaro iqtisodiyotning yangi tizimini shakllantirdi. So'ngi yillarda iqtisodiyotni rivojlantirishda ilg'or texnologiyalar va innovatsiyalarning ahamiyati oshib bormoqda. Eng yangi texnologiyalar ishlab chiqarish va ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonlarining samaradorligini oshirishi mumkin. Eng yangi texnologiyalar inson faoliyatining barcha yangi sohalariga kirib borishi bilan an'anaviy yondashuvlar va ish uslublari o'zgaradi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) paydo bo'lishi va tarqalishi global iqtisodiyotga shu qadar ta'sir ko'rsatdiki, yangi bir hodisa -raqamli iqtisodiyot paydo bo'ldi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ta'siri ostida odamlarning turmush tarzi o'zgara boshladi, foydalanuvchilar o'rtasidagi aloqalar o'zgardi - turli jug'rofiy mintaqalar, faoliyat sohaları va boshqalardagi odamlar o'rtasida aloqa o'rnatish imkoniyati paydo bo'ldi. Bu raqamli iqtisodiyotning asosi bo'lgan axborot aloqalarining jadal o'sishidir. Raqamli texnologiyalarning ta'siri global miqyosda ham, mahalliy darajada ham seziladi. Raqamli iqtisodiyot yangi ishlab chiqarishlarning kombinatsiyasi sifatida global iqtisodiyotning tez o'sib borayotgan qismidir. Yangi texnologiyalar yaxshi tashkil etilgan xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatining ba'zi jihatlariga o'zgartiruvchi ta'sir ko'rsatadi, bu asosan ishlaydigan mexanizmlarni aloqa vositalarini yoki sanoat mashinalarini raqamli yoki raqamli mexanizmlarga almashtirish, shuningdek, ularni yanada modernizatsiya qilishdan iborat. Raqamli iqtisodiyotning o'sishi raqamli va mobil texnologiyalar bilan bevosita bog'liq bo'lgan bir qator bozorlarning o'sishi bilan bog'liq. Texnologiyalar rivojlanishining hozirgi bosqichda va bozorlarning hozirgi holati sharoitida raqamli iqtisodiyotni maqsad sifatida emas balki, iqtisodiy faoliyat samaradorligini oshirish vositasi sifatida ko'rib chiqish zarur. Jamiyatni axborotlashtirish va raqamlashtirishning o'sishi bilan iqtisodiyotda axborot industriyasi ustunlik qila boshladi, ishlab chiqarish tobora innovatsion va intensiv bo'lib bormoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasida band bo'lganlar soni yildan-yilga ortib bormoqda. So'nggi o'n yilliklarda jamiyatni axborotlashtirishni rag'batlantiruvchi asosiy omil - bu o'sishdir apparat va dasturiy ta'minotning mavjudligi, tarmoq texnologiyalarini ishlab chiqish insoniyatning raqamli texnologiyalarga bo'lgan qizig'ishi hamda talabini oshishiga majbur etdi. Bir so'z bilan aytganda raqamli texnologiyalarning takomillashuvi va raqamlashish har bir sohada ish unumdorligini bir necha barobar oshirish mumkin ekanligini yaqqol namoyon etdi ayniqsa iqtisodiy sohada eng ko'lamdagi islohotlar qilishga yo'l ochib berdi, soxtaliklar, aldov va xufyonaliklarning ildiziga bolta urildi, yo'llari yopildi. Har qanday sohadagi aniqlilik va sofdillikni targ'ib etishga imkon yaratildi va qolaversa tezkorlikni yaratib berdi. Bundan tashqari raqamli texnologiyalarning iqtisodiyot va boshqa sohalardagi o'ni quyidagi asosiy jihatlar bilan izohlanadi:

Samaradorlikni oshirish: raqamli texnologiyalar ish jarayonlarini avtomatlashtirish va optimallashtirish orqali samaradorlikni oshiradi. Bu, o'z navbatida, vaqt va resurslarni tejashga yordam beradi.

Ma'lumotlarga asoslangan qaror qabul qilish: raqamli texnologiyalar katta hajmdagi ma'lumotlarni yig'ish va tahlil qilish imkonini beradi. Bu, kompaniyalarga ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilishda yordam beradi, bu esa raqobatbardoshlikni oshiradi.

Mijozlar bilan aloqalarni yaxshilash: raqamli texnologiyalar mijozlar bilan bevosita muloqot qilish va ularning ehtiyojlarini tushunish va maksimal darajada qondirish imkonini beradi. Bu, mijozlar tajribasini yaxshilash va ularning sadoqatini oshirishga yordam beradi.

Innovatsiyalarni rag'batlantirish: raqamli texnologiyalar yangi mahsulotlar va xizmatlarni

yaratishga imkon beradi. Bu, kompaniyalarga bozor talablariga tezda javob berish va innovatsion yechimlar taklif qilish imkonini beradi.

Global bozorga kirish: raqamli texnologiyalar kompaniyalarga global bozorga kirish imkonini beradi. Onlayn savdo va raqamli platformalar orqali mahsulot va xizmatlarni keng auditoriyaga taklif qilish mumkin, ya'ni ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatishni yanada kengaytirish va boshqa chet mamlakatlaridagi talabni aniqlab ishlab chiqarish va sotish imkoniyati yoki intensiv tendensiyalarni o'rganish.

Ijtimoiy va iqtisodiy rivojlanish: raqamli texnologiyalar ijtimoiy va iqtisodiy rivojlanishni ta'minlaydi. Ular ta'lim, sog'liqni saqlash va boshqa sohalarida innovatsiyalarni rag'batlantiradi, bu esa jamiyatning umumiy farovonligini oshirish bilan birgalikda iqtisodiy jihatdan rivojlanishga sabab.

Kiberxavfsizlik va ishonchlilik: raqamli texnologiyalar kiberxavfsizlik masalalarini hal qilishda muhim rol o'ynaydi. Ma'lumotlarni himoya qilish va ishonchli infratuzilma yaratish orqali kompaniyalar o'z mijozlarining ishonchini qozonadi. Hammamizga ma'lum bo'lganidek raqamli texnologiyalarni xavfsizligi muhim ahamiyatga ega, ya'ni ular har doim ishonchli va qonuniy bo'lishligi muhimdir.

Resurslarni samarali boshqarish: raqamli texnologiyalar resurslarni (moliya, vaqt, inson resurslari) samarali boshqarish imkonini beradi. Bu, xarajatlarni kamaytirish va foydani oshirishga yordam beradi.

Xulosa o'rnida ta'kidlash joizki, iqtisodiyot tarmoqlariga raqamli texnologiyalarni joriy etish natijasida qator ustunliklarga ega bo'lib ular quyidagilarda o'z ifodasini topadi: korxonalar faoliyatini avtomatlashtirilishi va jarayonning to'liq raqamlashtirilishiga erishilishi natijasida raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqariladi. Ishlab chiqarish va mehnat resurslaridan samarali va tejankorlik bilan foydalanish yo'lga qo'yiladi, korxonalar investitsion jozibadorligi va ishlab chiqarish jarayonining shaffofligi ta'minlanadi. Raqamli iqtisodiyot va biznesda raqamli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi Shuni ko'rsatadiki, bir vaqtning o'zida keng sohalarida rivojlanmoqda va cheklangan miqdordagi kompaniyalar tomonidan ularga maxsus vakolatlar va resurslar berilgan bo'lsa ham odatda qo'llanilmaydi. Shuning uchun raqamli iqtisodiyot va biznesda raqamli texnologiyalardan foydalanishning asosiy rolni kuchli tadbirkorlik va innovatsion yondashuvga ega bo'lgan xususiy sektor egallashi, davlat esa xususiy tashabbus uchun infratuzilma va sharoit yaratishi bilan shug'ullanish kerak.

FOYDALANIGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning 2020 yil 24 yanvarda Oliy Majlisga yo'llagan Murojaatnomasi
2. "RAQAMLI IQTISODIYOT ASOSLARI" G'.M.Porsaev, B.SH.Safarov, D.Q.Usmanova darslik, Toshkent-2020
- 3.Usmonov.M.S, Karimov.O.R, Mamatov.SH.M (2022). Iqtisodiyotda raqamli texnologiyalardan foydalanish. "Экономика и социум" №11(102)-1
- 4.Parpieva Malika Muxamadjonovn. "Raqamli iqtisodiyot va biznesda raqamli texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi." "Raqamli iqtisodiyot" ilmiy-elektron jurnali.
5. Jalil Boykalonov moliya vazirligi huzuridagi Byudjet-soliq tadqiqotlari instituti. "Raqamli texnologiyalar imkoniyatlari"
6. <https://doc.uz>